

ZVESTI

z Maslového vrška

Ročník III. • Číslo 1/2025 • Obecné noviny obyvateľov Horných Pršian

JAR

Pod vrškom v šípoví
vyrástol kvet nový.
Prileteli včely,
kalich medu chceli.

Zaľeťte sestričky,
po kľúčik maličký.
Slnko ho tam hore
schovalo za zore.

Poproste oň spolu,
prineste ho dolu,
položte na hrudy,
zo spánku zem vzbudí.

Vybrali sa včielky
na cestu, v svet veľký...
Prišli na deň piaty,
doniesli kľúč zlatý.

Ako s ním zleteli,
ožil hneď kraj celý:
zívli steblá trávy,
vtáčky zdvihli hlavy,
a kvietok v radosti
med chystá pre hostí.

Mária Rázusová - Martáková

PRÍHOVOR

Milé občianky, milí občania,

prichádzajú dni, ktoré spájajú hlboký kresťanský sviatok s tradíciami našich predkov. Veľká noc nám pripomína silu obetavosti, nádeje a lásky. Je to čas, keď sa stretávame s blízkymi, delíme sa s nimi o zážitky či spomienky a pokračujeme v zachovávaní jedinečných rodinných zvykov, ktoré sú súčasťou našej kultúry: od šibania korbáčom až po oblievanie vodou. Nech sú vaše sviatky naplnené pohodou, radosťou a dobrou náladou. Prajem vám požehnanú a veselú Veľkú noc!

Viktor Murgaš, predseda komisie SRZO

Obecná fašiangová zabíjačka

Ešte pred niekoľkými rokmi bolo v našej obci bežné, že nejedna rodina starostlivo chovala prasiatka. Pred Vianocami sa robila zabíjačka, rodinná udalosť, ktorá spájala všetkých od najstarších po najmenších. V dnešnej uponáhľanej dobe však tento spôsob chovu upadá do zabudnutia, a práve preto sa Komisia kultúry, športu a mládeže – vďaka nápadu jedného z našich obyvateľov – rozhodla túto tradíciu oživiť. Obecná fašiangová zabíjačka, ktorá sa konala 22. februára 2025, mala za cieľ priblížiť čaro tejto tradície mladšej generácii.

Tých, čo si privstali, čakala ranná ukážka spracovania prasiatka a prípravy mäsových výrobkov, čerstvých klobások a jaterníc pod vedením Janky Kmeťovej s bratom Petrom. Po obci sa od rána šírila vôňa zabíjačkovej kapustnice, šťavnatej krkovičky i lahodnej cigánskej pečienky. Keď sa blížil čas obeda, vône z kotlov a pekáčov prilákali prvých návštevníkov.

O dobrú náladu sa postarali pršianski harmonikári Jaroslav Výboh a Marián Vozár, ktorým patrí naše srdečné poďakovanie. Pre milovníkov sladkostí bol rajom stôl s pribúdajúcimi voňavými pampúchmi s lekvárom, šľahačkou a sviežim ovocím. V obecnej kuchyni ich pripravovali žienky z obecných komisií. Ich snaha a zručnosť, najmä pani Anny Klačanovej a Zdenky Balážovej, dodali podujatiu sladkú bodku.

Počasie sa vydarilo, hoci chladivý vietor občas poštekľil tváre, slnečné lúče to svojou hrejivou energiou všetkým vynahradili. Okrem toho sa návštevníci mohli zahriať aj vareným vínom či punčom, ktoré pripravili Viktor a Natália Murgašovci. Návštevnosť bola hojná, pívne sety na volejbalovom ihrisku sa takmer všetky zaplnili, a v klube pod Kultúrnym domom sa pri hudbe sedelo do neskorých večerných hodín. Zabíjačkové výrobky sa rýchlo popredali, pričom najväčší dopyt bol po jaterničkách. Všetkým, ktorí priložili ruku k dielu ďakujeme. Ak bude záujem, radi túto akciu zorganizujeme aj o rok.

Pršianske fašiangy

Tento rok sa naša malebná dedina opäť tešila z tradičného fašiangového sprievodu, ktorý priniesol do ulíc veselie a dobrú náladu. Fašiangové oslavy sa konali v sobotu 1. marca, pretože tento rok bol takzvaný neskorý fašiang. Pred obedom sa v kultúrnom dome zišli piati koledníci, ktorí sa rozhodli udržiavať túto krásnu tradíciu. Žiaľ, ani tento rok sa nenazbieral dostatočný počet domácich mládencov potrebných do koledy. Koledníci sa pred fašiangami niekoľkokrát stretli, aby si koledu a spev nacvičili. Nácvik bol tento rok jednoduchší, pretože im do tanca a spevu hral Marián Vozár na harmonike.

Pršancov Filipa Baláža, Davida Snopka a pomocníkov z mesta, Martina Jánošíka a Michala Majlinga, viedol ako predník Viktor Murgaš. Presne napoludnie, po odtancovaní úvodnej koledy v sále Kultúrneho domu a po starostovskom dovolení, sa fašiangovníci vybrali do dediny. Prví ich privítali Ondrejkovci, odtiaľ pokračovali do rovného, dolného a horného konca. Býva zvykom, že smer sa každý rok mení. Niektoré úseky obce prešli fašiangovníci rýchlejšie, či už preto, že niektorí občania túto tradíciu nepodporujú alebo držia smútok. V iných častiach obce, kde pre nich pripravili bohaté občerstvenie, sa zdržali. Počasie fašiangovníkom prialo, bolo prevažne slnečno a pomerne teplo, možno aj preto, že sa fašiangy konali neskôr ako zvyčajne. Sprievod po obci bol tento rok veselší, k stabilnej zostave hudobníkov – harmonikárovi a huslistovi – sa pridal náš spoluobčan Marián Vozár ako ďalší harmonikár-samouk, čo všetkých veľmi potešilo.

Svojské masky predviedla mladšia generácia – Žofia Kokavcová, Ema Ščensná a Silvester Mandák – ktorým sa zapáčilo byť súčasťou tejto tradície. Neskôr sa k nim pridala Silvia Balogačová prezlečená za Batmana. Vajíčka, slaninu, klobásy a iné dobroty nosil Jakub Snopko, ktorý okrem toho stíhal udržiavať tempo ľudových piesní ozembuchom. S nosením dobrôt mu pomáhali i masky. Peňažné dary od občanov prijímal pokladník Michal Oravec.

V hornom konci zavítali koledníci po prvýkrát k Andrejovi Riečanovi a na ceste sa aj s malými hosťiteľmi skvele zabavili, pretože sa im nechcelo prestať tancovať. Pri dome Ivana Riečana sa už začalo pomaly stmievať a za úplnej tmy koledníci pokračovali k novej bytovej výstavbe Pred závoz, kde ich – tiež po prvýkrát – privítali Hipšovci a ponúkli ich chutnými zákuskami aj domácou slivovicou z Moravy. Teší nás, že záujem podporovať miestne zvyky majú aj naši novší spoluobčania.

Čas na návrat do Kultúrneho domu sa krátil, no koledníkom ostávalo navštíviť ešte osem domov a dve krčmy. Meškali necelú polhodinu, keď dorazili do sály, kde ich už čakali hostia z obce i okolia. Predník si od nich vypýtal povolenie, či jeho koledníkov pustia s koledou dovnútra. Najskôr okolkovali, ale napokon ich veru pustili. Po odtancovaní poslednej koledy vyzvali do tanca žienky a začala sa večerná zábava. Odštartoval ju DJ Jozef Pantlík a sála aj vestibul Kultúrneho domu sa postupne zaplnili. Hostia si mohli dať v šenku špeciality z fašiangovej zabíjačky, ktoré im pripravovali členky obecných komisií Iva Eremiášová a Anna Klačanová. O pitný režim sa starali Daša Ščensná s Renátou Dobrotovou.

Zábavu o polnoci prerušila „smutná“ chvíľa: nadišiel čas rozlúčiť sa s milovanou basičkou. Na druhý svet ju so cťou vyprevadili farár-starosta s mendíkom Viktorom Murgašom. S veľkým zármutkom ju oplakali i masky zo sprievodu, ku ktorým sa pridali aj niektorí hostia. Po obrade zábava pokračovala tancom, spevom a tombolou. S losovaním tombolových lístkov a odovzdávaním cien pomáhala starostovi Zdenka Balážová a spoločne rozdali približne 15 cien. Šťastná výherkyňa prvej ceny si odniesla vysokotlakový čistič a po tombole sa hostia zabávali až do skorého rána a my veríme, že sa na tejto skvelej akcii stretneme aj o rok.

**nestrácajte čas
s pomalým
pripojením**

**prejdite na
spoľahlivú
optiku**

**optický
internet**

vysokorychlostný
až 1000 Mb/s
bez viazanosti

tv

s aplikáciou,
archívom a
nahrávaním

METRONET
INTERNET • TELEVÍZIA • TELEFÓN

0915 859 255

www.metronet.sk

7. Pršiansky ples: Noc plná elegancie, tanca a emócií

17. januára 2025 sa Kultúrny dom v našej obci opäť naplnil eleganciou, hudbou a výbornou náladou, pretože pod záštitou starostu obce sa konal už 7. ročník Pršianskeho plesu. Toto podujatie sa teší čoraz väčšej obľube, a to nielen medzi miestnymi obyvateľmi, ale aj u hostí z okolia.

O slávnostné otvorenie plesu sa postarala tanečná skupina Orientalico, ktorá predviedla dynamické vystúpenie s prvkami orientálneho tanca. Ich šou s efektnou ohňovou choreografiou rozžiariť nielen sálu, ale aj oči nadšených divákov. Večerom nás sprevádzal DJ Jozef Pántlik, ktorý dokázal na krásne nasvietení parket vytiahnuť takmer každého. Hudobná zmes známych hitov, tanečných melódií a slovenských klasík zaručila, že zábava trvala až do skorých ranných hodín. Tradičnou súčasťou plesu bola polnočná tombola, ktorá výhercom priniesla množstvo zaujímavých cien a radosti. Atmosféra bola počas celého večera veselá, priateľská a uvoľnená.

Veľké poďakovanie patrí organizátorom: Komisii kultúry, športu a mládeže, Richardovi Potockému, ktorý sa postaral o profesionálne osvetlenie, a samozrejme aj občanom obce, ktorí sa na ples podieľali, a to za výborne zvládnuté podujatie a úžasnú príležitosť na spoločenské stretnutie, tanec a nezabudnuteľné zážitky. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník Pršianskeho plesu!

Maškarný ples

Týždeň po plesu pre dospelých zorganizoval výbor Únie žien pre pršianske deti Maškarný ples. V sále kultúrneho domu sa napriek chrípke zišlo až 45 nápaditých masiek, ktoré sa celé popoludnie zabávali. Do tanca ich vyzýval Matej Dobrota prezlečený za lišiaka a o program sa starali animátorky Klaudia a Janka. Deti sa predstavili a smelšie masky predviedli aj svoje schopnosti, recitovali, spievali a tancovali. Animátorky deťom spetrovali voľnú zábavu hrami a súťažami a záver plesu tradične patril bublinku. Deti sa vyšantili v bublinkách a domov sa rozišli unavené a spokojné.

Detské fašiangy plné zábavy a radosti

V sobotu 15. februára sa v sále Kultúrneho domu pod záštitou Komisie kultúry, športu a mládeže uskutočnilo ďalšie spoločenské podujatie pre najmenších, Detské fašiangy. Prilákalo deti z obce aj okolia a návštevníci si odniesli nezabudnuteľné zážitky. Pri príchode sa deti registrovali u Katky Mandákovovej, kde dostali uvítací darček. Čakal ich bohatý a pestrý program. Obľúbené maľovanie na tvár premenilo deti na rôzne

rozprávkové bytosti, iné za ne rovno prišli prezlečené. Detské fašiangy odštartovali moderátori Ľubica Košťalová a Viktor Murgaš. Privítali všetky deti s rodičmi, hostí, predstavili program a poďakovali sponzorom. Čarovnú atmosféru vykúzlilo interaktívne predstavenie kúzelníka z Bratislavy, ktoré pobavilo malých aj veľkých divákov. Kúzelník pre deti, ktoré sa do predstavenia dobrovoľne zapojili, vyrábal za odmenu zvieratká z balónov. Súčasťou programu bola aj detská tombola, ktorá priniesla napätie a radosť z výhier. Podujatie vyvrcholilo diskotékou, na ktorej si deti zatancovali s veľkými maskotmi: medveďom, jednorožcom, šašom aj Minnie Mouse.

Návštevníci si pochutnali na výborných domácich špecialitách našich príležitostných kuchárov a kuchárovi: Anna Klačanová s Renátou Dobrotovou robili palacinky s rôznou náplňou a Viktor Murgaš sa postaral o čerstvú pizzu. Natália Murgašová spolu s Jankou Kmeťovou a Ivou Eremiášovou pripravovali hranolky, pečenú krkovičku a hot-dogy. Otvorený bol aj bufet s nápojmi pre deti aj dospelých, ktorých obsluhoval Ivan Dobrota.

Podujatie prilákalo 65 detí a spolu s rodičmi a známymi sa ho zúčastnilo spolu viac ako 160 návštevníkov. Detské fašiangy opäť ukázali, že naša obec dokáže vytvoriť priestor pre radosť, zábavu a spoločne strávené chvíle. Už teraz sa tešíme na ďalšie podujatia, ktoré posilnia komunitného ducha a prinesú úsmevy na tváre našich najmenších!

SÚŤAŽ O NAJKRAJŠIU KVETINOVÚ VÝZDOBU V OBCI

Komisia sociálneho rozvoja, zdravia a osvetu vyhlasuje súťaž o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkónov, okien a dvorov. Zapojte sa do súťaže a ukážte svoju kreativitu a lásku ku kvetom. Máte šancu vyhrať zaujímavé ceny a potešiť svoje okolie jedinečnou výzdobou!

Ako sa môžete prihlásiť?

- e-mailom na adresu: zvestizmaslovehovrska@gmail.com,
- osobným dorúčením vyplneného formulára do poštovej schránky obecného úradu,
- osobne na obecnom úrade.

Podrobnejšie informácie nájdete v letnom vydaní našich obecných novín.

PRIHLASOVACÍ FORMULÁR

Meno a priezvisko:

Kontakt:

Podpis:

Týmto sa chcem zapojiť do súťaže o najkrajšiu kvetinovú výzdobu na Horných Pršanoch.

INFORMÁCIE

Pokyny k zbieraniu použitého textilu v dňoch 7.5. - 12.5. 2025

Čo zbierame:

čistý nepoškodený textil, odevy, bytový textil, obuv, kabelky, hračky, bižutériu, opasky, páperové paplóny a vankúše

Čo nezberáme:

staré plesnivé textilie, starú poškodenú obuv, koberce, matrace a iné ako páperové paplóny

Čisté textilie sa odovzdávajú vo vreciach na jedno spoločné zberné miesto, ktoré sa nachádza vo vestibule Obecného úradu Horné Pršany (č. 11), a to počas jeho úradných hodín:

streda 7.5. 7:30 – 17:00 h

piatok 9.5. 7:30 – 12:00 h

pondelok 12.5. 7:30 – 15:30 h

Pokyny k zbieraniu recyklovateľného dreveného odpadu 25. – 27. 4. 2025

Zber bude realizovaný do jedného veľkoobjemového kontajnera, ktorý v bude umiestnený pri Kultúrnom dome Horné Pršany č. 11. Do kontajnera je povolené dávať výlučne odpady uvedené na tomto zozname:

Čo zbierame:

- drevený nábytok: police, skrine, steny rozobraté na menšie diely alebo dosky,
- drevotrieskové dosky, OSB dosky, preglejka, drevené parkety, debny,
- drevené okná, dvere bez kovania a sklenej výplne,
- palety, obalové drevo, stavebné drevo

Čo nezberáme:

- MDF dosky, HDF dosky, lepenku, plasty, penové hmoty, sklo ani laminátové podlahy

Upozorňujeme, že drevený odpad musí byť rozobratý a očistený od väčších kovových častí, čalúnenia, skla, igelitu a podobne.

Zber veľkoobjemového odpadu v dňoch 5. – 7. 5. 2025 (pondelok – streda)

Zber bude realizovaný do troch veľkoobjemových kontajnerov, ktoré budú po obci rozmiestnené nasledovne:

- pri Kultúrnom dome č. 11
- pri dome č. 44/č. 47 (obrátka autobusu)
- pri dome č. 127 (p. Dvorský)

V rámci zberu veľkoobjemového odpadu je povolené do kontajnerov dávať výlučne odpady uvedené na tomto zozname:

Čo zbierame:

- väčší odpad
- matrace, koberce, čalúnené kreslá, posteľe, sedačky (rozobraté na menšie diely)
- sanitu (WC, umývadlá, vane)

Čo nezberáme:

- burinu, trávu, konáre, lístie, uhynuté zvieratá
- drevený odpad ako okná, dvere a nábytok
- komunálny odpad
- elektro odpad, nebezpečný odpad
- papier, sklo, plasty, kovy
- drobný stavebný odpad
- železný šrot
- pneumatiky osobných a nákladných automobilov

Čistejšie ovzdušie v Horných Pršanoch: Ako spoločne zlepšiť ovzdušie v našej obci

Je všeobecne známe, že čistý vzduch je pre naše zdravie rovnako dôležitý ako čistá voda a pôda. Počas letných mesiacoch má vzduch, ktorý dýchame, spravidla dobrú kvalitu. Problém však nastáva v zimných mesiacoch, keď z komínov unikajú do ovzdušia rôzne znečisťujúce látky. V kombinácii s nepriaznivými rozptylovými podmienkami či teplotnými inverziami nastávajú situácie, pri ktorých dochádza síce ku krátkodobému, ale intenzívnemu zhoršeniu kvality ovzdušia. Poloha obce Horné Pršany však sčasti zabezpečuje nižšiu náchylnosť na akumuláciu znečisťujúcich látok.

Prečo je dôležité, aký vzduch dýchame?

Niektoré voľným okom neviditeľné mikroskopické prachové častice vo vzduchu sú pre nás nebezpečné. Negatívne vplývajú nielen na stav ovzdušia ako jednej zo základných zložiek životného prostredia, ale aj na ľudské zdravie. Vystavenie znečisťujúcim látkam sa môže prejavovať podráždením očí, nosa, hrdla či bolesťami hlavy. Z dlhodobého hľadiska predstavuje zlá kvalita ovzdušia zdravotné riziko, pretože spôsobuje ochorenia dýchacej a obehovej sústavy.

Kúrite tak, ako chcete, aby kúril váš sused

Život v rodinnom dome mimo mesta prináša okrem mnohých výhod aj určité výzvy, najmä čo sa týka zabezpečenia tepla v domácnosti. Pri vykurovaní tuhými palivami sa do ovzdušia uvoľňujú nielen prachové častice, ale aj karcinogénny benzo(a)pyrén. Vedeli ste, že približne 80 % celkových emisií benzo(a)pyrénu na Slovensku pochádza z vykurovania domácností? Problematika znečisťovania ovzdušia je doslova viditeľná najmä počas vykurovacieho obdobia, ktoré na Slovensku trvá od 1. septembra do 31. mája.

Určite sa zhodneme na tom, že nikto z nás nechce dýchať znečistený vzduch. Zodpovedným kúrením môžeme všetci prispieť k zlepšeniu kvality ovzdušia a vytvoriť tak zdravšie prostredie pre nás i naše deti. Stačí mať na pamäti tri zásady správneho vykurovania:

1. V čom kúriť? Používajte kvalitný kotol alebo pec a udržiavajte ich v dobrom stave.
2. Čím kúriť? Nespaľujte odpadky ani mokré drevo, používajte kvalitné palivo.
3. Ako kúriť? Dostatočne rozkúrite, aby dym nebol hustý a čierny.

Týchto pár jednoduchých zásad môže zásadne zlepšiť kvalitu ovzdušia v Horných Pršanoch. Ak budeme kúriť rozumne, bude sa nám všetkým lepšie dýchať.

Namiesto dymu sa so susedom podelte o kompost

Po vykurovacej sezóne nasleduje vegetačná sezóna. Začínáme s prípravou a zveľaďovaním záhrad, pričom vzniká záhradný odpad v podobe pokosenej trávy, lístia či zvyškov z orezávania stromov a kríkov. Tento odpad nesmie skončiť na ohnisku. Pri spaľovaní biologicky rozložiteľného odpadu sa do ovzdušia uvoľňujú znečisťujúce látky, ktoré vážne ohrozujú naše zdravie a výrazne ovplyvňujú miestnu kvalitu vzduchu. Okrem toho je spaľovanie odpadu, vrátane toho záhradného, zakázané a hrozí zaň pokuta až do výšky 1 500 eur. Záhradný odpad má predsa svoje praktické využitie v podobe kompostu, ktorý vieme využiť ako hnojivo pre ovocné stromčeky či výživnú zeminu pre črepníkové rastliny alebo kompostový výluh. Ak doma pre kompost nenájdete využitie, môžete ho ponúknuť susedovi.

Milí Hornopršanci,

vieme ako na to, podme spoločne zlepšiť kvalitu ovzdušia v našej obci!

Viac informácií čisto o ovzduší, ako aj informačnú brožúru Správne vykurovanie, nájdete na stránke www.populair.sk.

Mgr. Nikola Benková, PhD.

Manažérka kvality ovzdušia pre Banskobystrický kraj, Slovenská agentúra životného prostredia

Jarné vypaľovanie trávy: tradícia, ktorá zabíja

S príchodom jari, keď sa príroda prebúdzá zo zimného spánku, sa niektorí ľudia vracajú k nebezpečnému zvyku „vypaľovať trávu“. V minulosti sa vypaľovanie v niektorých regiónoch považovalo za bežný spôsob, ako sa zbaviť starej trávy či buriny. Hoci je táto činnosť dávno zakázaná, mnohí ľudia tento spôsob „čistenia“ pozemkov stále považujú za užitočnú či dokonca tradičnú prax. Opak je pravdou: vypaľovanie trávy sprevádza množstvo rizík a spôsobuje vážne škody, a to dokonca aj vtedy, keď priamo nespôsobí požiar.

Dnes už vieme, že takéto praktiky sú ekologicky neudržateľné a mimoriadne nebezpečné. Vysoké teploty, vietor a suchý porast umožňujú rýchle a nekontrolovateľné šírenie ohňa, ktoré môže v priebehu niekoľkých minút spôsobiť rozsiahly požiar. Hasiči na Slovensku ročne zasahujú pri stovkách až tisícoch takýchto požiarov spôsobených vypaľovaním trávy. Oheň sa môže ľahko rozšíriť na lesy, obydla, hospodárske stavby a v najhorších prípadoch si dokonca vyžiada ľudské životy – ľahko sa vymkne spod kontroly aj skúsenému človeku, stačí náhly poryv vetra, zmena smeru alebo chvíľka nepozornosti. Zvlášť nebezpečné je vypaľovanie v blízkosti elektrického vedenia, lesných porastov, cestnej premávky či obývaných oblastí. Oheň navyše produkuje dym, ktorý môže znížením viditeľnosti spôsobiť nehodu na ceste, ale aj problémy s dýchaním, čím vážne ohrozuje osoby so srdcovo-cievnyimi a respiračnými ochoreniami.

Pri požiaroch nezomiera len tráva. V ohni zahynú tisíce drobných živočíchov ako hniezdiace vtáky, ježkovia, žaby, hmyz a plazy. Títo tvorčekovia sa nemajú kam ukryť ani šancu uniknúť. Vypaľovanie ničí prirodzenú rovnováhu ekosystému, pretože mnohé z týchto živočíchov zohrávajú kľúčovú úlohu v boji proti škodcom či pri opeľovaní rastlín. Oheň nenávratne poškodzuje aj pôdu, vysoká teplota ničí humus a mikroorganizmy a znižuje celkovú úrodnosť pôdy. Obnoviť takto spálený porast trvá roky.

Z týchto dôvodov je vypaľovanie porastov výslovne zakázané zákonom. Podľa § 14 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom je zakázané vypaľovať porasty, stromy, kríky a suchú trávu na poľnohospodárskej pôde, lúkach, pasienkoch aj v záhradách. Za porušenie tohto zákazu hrozí pokuta do výšky niekoľko stoviek eur pre fyzickú osobu, v prípade, že dôjde ku škode na majetku alebo živote, môže byť pokuta výrazne vyššia alebo sa môže vec riešiť aj ako trestný čin všeobecného ohrozenia.

Ak chcete svoj pozemok pripraviť na jarnú sezónu, existujú bezpečné a ekologické alternatívy:

- suchú trávu a rastlinný odpad kompostujte alebo zavezte do obecného kompostoviska,
- využívajte zber biologického odpadu, ktorý zabezpečuje väčšina obcí,
- trávu môžete aj posekať a mulčovať, čím podporíte tvorbu humusu,
- väčšie množstvá odpadu odvezte na zberný dvor alebo kontaktujte služby vývozu odpadu.

K vypaľovaniu často dochádza z obyčajnej nevedomosti, a preto je kľúčová osveta. Rozprávajme sa o tom so susedmi, deťmi aj rodinou. Keď deti vidia, ako dospelí vypaľujú trávu, môže ich lákať skúsiť to. Učme deti, že oheň je síce prírodný jav, ale veľmi ľahko sa môže stať hrozbou a v žiadnom prípade sa s ním nesmú hrať. Všímajme si aj okolie – ak vidíme, že niekto zakladá na poli či v záhrade oheň, nebojme sa ho upozorniť alebo kontaktovať hasičov.

Mária Michalková: žena, ktorá prežila storočie zmien

V histórii obce Horné Pršany sa len málokedy objaví meno, ktoré by bolo späté s takým dlhým a bohatým životom ako meno pani Márie Michalkovej, rodenej Ondrejovej. Narodila sa 1. apríla 1910 v dome pod terajšou Pršiankou a jej životný príbeh je obrazom života bežnej ženy na slovenskej dedine v priebehu 20. storočia. Počas života prežila obidve svetové vojny a s nimi zásadné spoločenské zmeny vrátane nástupu socializmu a pádu tohto režimu v roku 1989.

Detstvo prežila v období Rakúsko-Uhorska. Jej matka Mária sa po smrti prvého manžela (p. Riečana, s ktorým mala päť detí) vydala za Ondreja Ondrejku. Z tohto manželstva pochádzali dve deti, Mária a jej brat Ondrej. Keď mala Mária dvanásť rokov, jej matka zomrela a otec sa znova oženil. V mladosti navštevovala ľudovú školu v Horných Pršanoch. Po jej ukončení, ako bolo v tej dobe bežné, nastúpila do služby. Pracovala ako pomocníčka v rôznych domácnostiach v Banskej Bystrici, Lučenci, ale aj v Malachove či Podlaviciach, kde opatrovala deti. V roku 1938 sa vydala za Michala Michalku, rodáka zo Štrby, ktorý pracoval ako šofér a automechanik v podniku LIAZ. Spolu vychovali šesť detí: Milana, Máriu, Dušana, Vieru, Annu a Jolanu. Jej rodina prežila celý život na Horných Pršanoch.

Pani Michalková bola ženou svojich čias a gazdinou v domácnosti, ktorá sa starala o hospodárstvo i početnú rodinu. Pracovala na poli, sušila ovocie, vyrábala lekvár, háčkovala, párala perie či strihala handry na pokrovce, ale aktívne pomáhala aj na miestnom JRD v Kráľovej. Rada chodila aj do lesa a na bylinky a doma sa starala o hospodárske zvieratá: kravu, prasce, kozy, sliepky a husi. Hoci žila v tradičnom vidieckom prostredí, neobliekala sa typicky sedliacky. Chodila upravená a nosila jednoduché a praktické, ale zároveň dôstojné oblečenie. Rada chodila podiškurovať k tetke do Halajov, Badinčanov, Krnáčov, Hudcov aj Klačanov, kde si s blízkymi vymieňala novinky a udržiavala tak priateľské väzby.

Vnučka pani Michalkovej, Zdenka, s láskou spomína na nezabudnuteľnú chuť pražnice, ktorú pani Mária pripravovala na liatinovej panvici na starom špaherte. Varila výborné fizóle aj tekvicový prívarok. Do vysokého veku si zachovala vitalitu, ako 95-ročná ešte doniesla vlastnoručne upečené lekvárové buchty a piekla aj tvarožníky. Mala rada najmä fašiangové piesne, ktoré často predspevovala. Jej najobľúbenejšou bola „Sadla muška na konári“. Nezriedka spievala aj náboženské piesne zo spevníka a modlila sa. Veľa si pamätala ešte zo

školy, v ktorej bolo v čase jej detstva náboženstvo povinné. Bola pokrstená ako katolíčka, no neskôr prestúpila na evanjelickú vieru. Zaujímavosťou je, že aj vo vysokom veku dokázala čítať noviny bez okuliarov.

Mária Michalková zomrela 17. februára 2010, len pár týždňov pred dovŕšením 100 rokov. Patrila medzi najdlhšie žijúcich občanov Horných Pršian. Za svojho života sa tešila z trinástich vnúčat a viacerých pravnúčat. Jej život je dôkazom vytrvalosti, skromnosti a sily generácií, ktoré formovali históriu našich obcí. Jej príbeh patrí medzi tie, ktoré si zaslúžia byť uchované v pamäti rodákov aj ďalších generácií.

RECEPTÁR

Orechové rezy

Na cesto potrebujeme:

300 g hladkej múky
250 g masla
1 vajce, štipku soli

Na plnku potrebujeme:

6 vajec (žltka a bielka)
300 g práškového cukru
300 g mletých vlašských orechov

Postup:

Z múky, masla, jedného vajca a štipky soli vypracujeme cesto, rozdelíme ho na 2 časti a vyvaľkáme na veľkosť plechu. Pripravíme si plnku: 6 žĺtkov vymiešame s práškovým cukrom, pridáme mleté orechy a na koniec jemne primiešame sneh zo 6 bielkov. Na vymastený a múkou vysypaný plech dáme vyvaľkaný plát cesta, na cesto navrstvíme plnku a následne položíme druhý plát cesta, ktorý vidličkou popicháme. Dáme do vyhriatej rúry na 180°C piecť do zlatista. Po vychladnutí nakrájame na rezy a posypeme cukrom. Dobrú chuť!

OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE

- Spádovou materskou škôlkou v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Horné Pršany na predprimárne vzdelávanie detí z obce Horné Pršany je Základná škola s materskou školou Radvanská 1 v Banskej Bystrici.
- Z dôvodu rekonštrukcie dlažby vestibulu a schodiska v Kultúrnom dome bude v dňoch 22. – 25. 4. 2025 obmedzená prevádzka Obecného úradu.
- Občanom, pôvodcom komunálneho odpadu ponúka obec na predaj nádoby na zmesový komunálny odpad za tieto nákupné ceny:
 - kontajner KUKA plastový 120 l 27,10 €
 - kontajner KUKA z pozink. plechu 110 l 50,45 €
- Kompostáreň je opäť v prevádzke každú stredu po telefonickom dohovore s p. Krnáčom, tel. č. 0903 620 009 a každú nedeľu od 09:00 h do 12:00 h.

SPOMIENKY

Veľká noc na Horných Pršanoch

Veľká noc je najväčší kresťanský sviatok, počas ktorého slávime ukrižovanie a zmŕtvychvstanie Pána Ježiša Krista. Na rozdiel od Vianoc patrí Veľká noc k pohyblivým sviatkom a každý rok sa jej termín počíta nanovo: slávi sa v prvú sobotu po splne mesiaca, ktorý nasleduje po jarnej rovnodennosti. Veľká noc má korene v židovskom sviatku Pascha, ale v priebehu histórie u nás vstrebala aj pohanské prvky. Od termínu Veľkej noci sa odvíjajú dátumy ďalších kresťanských sviatkov, ako sú Turíce alebo Popolcová streda. Tou sa začína Veľký pôst, ktorý nás má na Veľkú noc duchovne pripraviť.

Veľkonočné sviatky sa vždy slávili aj na Horných Pršanoch. Hoci naše tradície možno neboli až také bohaté ako v niektorých iných regiónoch, predsa len si zaslúžia pripomenúť. Na Zelený štvrtok sa u nás napríklad zaväzovali zvony. Zvonár dopoludnia zazvonil na veľkom zvone a potom laná oboch zvonov zviazal, pretože na Veľký piatok sa na

znak umučenia Ježiša Krista zvoniť nesmelo. Veľký piatok bol dňom prísneho pôstu. Gazdiné na obed varili bezmäsité, múčne jedlá ako rezance alebo šúľance, aby na poli nariastli dlhé klasy. Na poli sa v tento deň nerobilo. V dávnejšej minulosti, ešte v prvej polovici 20. storočia, chodili gazdovia na zasiaté obilné pole kotúľať mrváň, čo bol okrúhly koláč z chlebového cesta, a pritom hovorili: „Kotúľ mrváň do hája a pšeničku do štála.“

Biela sobota bola pracovná najmä pre gazdiné. Piekli chlieb, tvarožníky a varili údené mäso. Pripravovali sa na najväčší kresťanský sviatok – nedeľné vzkriesenie Ježiša Krista. Po prvom sviatočnom dni nasledoval veselý Veľkonočný pondelok. Menší chlapci hneď zrána chodili s voňavkou kúpať rovesníčky a tiež „po rodine“. V priebehu dopoludnia chodili kúpať aj dve-tri skupiny mládenčov. Na Pršanoch nebola kúpačka drastická, kúpalo sa vodou len z hrnčeka a tak, že dievča alebo žena mala pod bradou uterák.

80. výročie oslobodenia obce

Dňa 23. marca 2025 sme si pripomenuli 80. výročie oslobodenia obce Horné Pršany. Toto oslobodenie bolo vykúpením z trápenia, ktoré museli dennodenne zažívať obyvatelia obce, ale i celej krajiny počas celej druhej svetovej vojny, ktorá trvala od roku 1939 až do roku 1945. Počas tohto obdobia prišlo o život veľa ľudí, boli zmarené mnohé sny, nádeje a túžby. Pamätníkov týchto čias je stále menej, a práve preto je na nás – na nastupujúcej generácii, aby sme si tieto udalosti pripomínali.

Z KRONIKY OBCE

Fronta – boje v obci

Blíži sa 21. marec 1945, deň posledného pobytu Nemcov v našej obci. V noci z 20. na 21. marca mali brať chlapov, ale títo to včas vycítili a ešte včas sa ukryli. Medzitým ženy Nemcov opíjaly a zábavou odvrátili ich dôslednosť vo vyhľadávaní chlapov. Ráno už dopadali do obce prvé granáty a míny. Nemci museli napochytre opustiť obec. Ostali tu len Maďari, ktorí však sa i voči obyvateľom i v boji robili byť fanatickejšími obrancami fašizmu ako samotní Nemci. Nepomohly prosby a nahovárania občanov, aby prestali strieľať, aby sa vzdali, že sa za nich zastanú. No títo nepopustili zo svojej bojovnosti a tak obec Pršany bola dosť dlho v palbe a utrpela aj veľa škody. Posledný večer ešte títo Maďari urobili rabovačku a odviekli niekoľko kusov dobytku. Občanom hrozili stále vypálením nestačili však to už urobiť, lebo prvé hliadky Červenej armády a rumunskej armády už boli v obci. Behom jedného dňa bola celá obec oslobodená. Bojovalo sa o každý dom. Z civilného obyvateľstva však vďaka Bohu nikto sa nestal obeťou týchto hrôz. Partizáni tesne pred príchodom fronty premiestnili sa do sielnických hôr, kde sa prebojovali cez frontu do Zvolena. Ztade odišli do Popradu.

Oslobodenie

Teda naša obec bola úplne oslobodená dňa 23. marca 1945. Bol to deň radostného vzdychu a znovunadobudnutia vedomia slobody a voľnosti, deň zvitania sa s osloboditeľskou armádou ČA a rumunskou. Muži sa vracajú z hôr, pomáhajú nosiť strelivo a zbrane do nových postavení. V obci sa usídlila rumunská posádka, ktorá tu bola asi do polovice mája.

Tolko výňatkov z kroniky. Je nesmierne dôležité, aby sme nezabúdali na dôležité udalosti v našich dejinách a aby sme si ich ctili. Takouto udalosťou je aj oslobodenie našej obce Horné Pršany. Treba si uvedomiť, že každá vojna je krutá, či už je útočná alebo obranná, pretože v nej prichádzajú o život nevinní bez ohľadu na vek, pohlavie, politické či náboženské presvedčenie. Každý vyhasnutý ľudský život bolí. Naše malé Slovensko je posiate množstvom pomníkov známych aj neznámych padlých za našu slobodu. Patrí im za to hlboká úcta a vďaka.

PLÁN AKCIÍ

- 3. 5. Turistický pochod k Pamätníku padlých sovietskych letcov v lokalite Dolná skala
- 11. 5. Pobožnosť ECAV v zasadačke Kultúrneho domu
- 31. 5. Turíчны prechod Kremnickými vrchmi
- 8. 6. Pobožnosť ECAV v zasadačke Kultúrneho domu
- 14. 6. Deň obce
- 28. 6. Hurá, prázdniny

ZVESTI Z MASLOVÉHO VŔŠKA

Zvesti z Maslového vŕška - informačný štvrťročník • Vydáva Obec Horné Pršany, Horné Pršany 11, 974 05 Horné Pršany, IČO: 00313467 • Vydané v apríli 2025 • EV 6114/23/Pt • Noviny vyšli z iniciatívy Komisie sociálneho rozvoja, zdravia a osvetu pri Obecnom zastupiteľstve v Horných Pršanoch E-mail: zvestizmaslovehovrska@gmail.com • Šéfredaktor: MUDr. Viktor Murgaš • Redakčná rada: Mgr. Marianna Bachledová, PhD., Ing. Renáta Dobrotová, Ing. Miroslav Dobrota, Anna Klačanová, JUDr. Janka Kmeťová, Ing. Katarína Mandáková, Natália Murgašová, Peter Zbončák • Jazyková úprava: Mgr. Marianna Bachledová, PhD. • Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov • Grafická úprava a tlač: Peter Zbončák – storm-design.sk • Nepredajné • ISSN 2730-0994

ŠPORT

Najbližšie futbalové zápasy
TJ Iskra Horné Pršany

18. kolo – 19. 4. 2025 od 16:00 h (sobota)
FK Šalková „B“ – TJ Iskra Horné Pršany

19. kolo – 27. 4. 2025 od 16:00 h (nedeľa)
TJ Družstevník Mičiná – TJ Iskra Horné Pršany

20. kolo – 4. 5. 2025 od 13:30 h (nedeľa)
TJ Iskra Horné Pršany – ŠK Zornička Riečka

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Životné jubileá

Január

50: Adriana Balogačová
55: Mgr. Danica Heldová
65: Pavol Mojžiš (dom č. 154)
70: Ján Riečan (dom č. 9)

Február

55: Janka Vozárová
75: Ing. Ján Šulaj
Pavol Malachovský

Marec

55: Mgr. Marián Vozár, Jana Hipš a Valéria Sekerková

K vašim jubileám vám prajeme veľa radosti, lásky a pohody.
Nech vám každý deň prináša nové dôvody na úsmev a šťastie.

Narodenia

7. 2. 2025: Adam Bíreš – rodičia Lucia Košťalová
a Martin Bíreš
26. 3. 2025: Ján Majerčiak – rodičia Mgr. Zuzana Majer -
čiaková a Ing. Dušan Majerčiak

Blahoželáme k narodeniu vášho dieťatka,
nech vám do života prinesie veľa radosti a šťastia!

Opustila nás

8. 1. 2025: Anna Trnovská, rod. Krnáčová

Výročia úmrtí

5 rokov: Emília Potocká, 29. 2. 2020
10 rokov: Dezider Trnka, 22. 1. 2015
10 rokov: Paulína Tomová (dom č. 130), 16. 2. 2015
15 rokov: Mária Michalková (dom č. 86), 17. 2. 2010

Spomíname...